

ordinatur, externæ sint. Hanc vero conditionem solum probat Cajetanus ab inconvenienti, scilicet, quia, nisi hæc conditio addatur, sequitur clericos in sacris ex vi ordinationis suæ esse in statu perfectionis, quia ex vi ordinationis suæ ad majorem sanctitatem interiorem, quam laici etiam religiosi obligantur, ut docet D. Thomas in eadem quæstione 184, art. 8. Non vero obligantur ad opera perfectionis externa, et ideo ab statu perfectionis excluduntur. At certe non video cur hi clerici ex vi sacræ ordinationis ad majorem sanctitatem interiorem, non vero ad majorem exteriorem ordinentur seu obligentur. Quia illi non habent specialia præcepta, quæ ad opera perfectionis interiora illos obligent, et si ad aliqua obligantur, respiciunt externam honestatem, quatenus ad majorem Dei cultum, etiam externum, et ad majorem etiam morum externorum honestatem ac decorem obligantur. Et præterea discutiendum restat, an consequens illud, quod Cajetanus infert, sit inconveniens; inferius enim inquiremus an isti clerici sint aliquo modo in statu perfectionis.

11. *Ostenditur requiri talem conditionem.*— Nihilominus tamen illa conditio vera est, et ex aliis sequitur. Nam perfectio, ad quam hic status ordinatur, debet esse eidem statui proportionata; ergo, si de ratione hujus status est ut sit externus et visibilis, etiam perfectio debet esse externa et visibilis; unde propter solos actus mere internos non instituuntur in Ecclesia speciales modi videndi visibiles et externi, cum de actibus mere internis Ecclesiæ constare possit; et non minus pertineat ad ecclesiasticum statum, ut de actionibus ejus possit Ecclesiæ constare, quam de statu ipso, qui ad illas ordinatur. Præterea, licet perfectio hominis interior præcipue et essentialiter in donis et actibus internis posita sit, ut in præcedenti capite explicatum reliquimus, nihilominus ab homine absque actibus externis, vel sine ablatione externorum impedimentorum, non potest moraliter et humano modo comparari.

12. *Objectio.*— *Illius solutio.*— Dices, hinc sequi, statum perfectionis ad solas actiones externas posse ordinari, non vero ad internas, nisi quatenus ad externas necessariae sunt, ut sunt voluntas faciendi aliquid exterius, vel interna attentio ad orationem externam; non vero ad illas quæ in sola mente consummantur; quia si ratio facta efficax est, de illis omnibus et singulis procedit. Quia omnes illæ sunt peroccultæ, et ideo de nulla illarum po-

test Ecclesiæ constare. Consequens est aperte falsum. Ergo. Respondetur negando sequelam, quia non oportet ut omnes actus talis status vel externi sint, vel in externis moraliter includantur, seu, quod per eos, tanquam per effectus humano modo innotescant; sed satis est ut per externas actiones et privationes possit homo disponi ad hujusmodi actus, vel ab externis rebus aut operationibus, quæ illos impediunt, abstrahi. Et sic status perfectionis per se ac principaliter ordinatur ad contemplationem vel mentalem orationem, quam comprehendit Paulus, cum dixit 1 Cor. 7: *Mulier innupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore et spiritu.* Et infra, *quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi.* Et juvat illud ad Colosens. 3: *In gratia cantantes in cordibus vestris Deo.* Et huc etiam spectat illud Osee 2: *Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus.* Hoc ergo modo status perfectionis potest ad internam contemplationem ordinari, non solum ut ad finem quasi intrinsecum et proximum, vel partialem, vel etiam principalem, sed etiam ut materia, et ut actus necessarius ad perfectam observantiam talis status, quia illa duo non repugnant. Nam idem actus potest esse finis proximus alicujus status, et esse medium ad alia bona et perfectiones ejusdem status. Quod maxime in actu dilectionis et contemplationis cernitur; et ideo sunt actus maxime consentanei statui perfectionis, quia per illos præcipue exercetur, conservatur et augetur perfectio.

13. *Urgetur argumentum et solvitur.*— Instabis, quia isti actus non possunt esse materia præcepti ecclesiastici; ergo nec ad illos potest status perfectionis ordinari. Respondetur, dato antecedenti, de quo in lib. 4 de Legibus diximus, negando consequentiam. Primo quidem, quia non oportet ut istæ actiones, ut ad statum perfectionis pertinere possint, præcipiantur proprie et in seipsis, sed sufficit ut aliquæ circumstantiæ exteriores, necessariae moraliter ad hujusmodi actus, sub hominum providentiam cadere possint. Sic enim possunt quædam actiones externæ impediens internas prohiberi, et aliæ actiones externæ proxime disponentes ad illas internas ordinari et præcipi suo modo possunt; quæ omnia sub notitiam hominum cadere possunt. Et huc etiam spectant talis habitus et compositio corporis pro tali tempore et loco, quæ ad internam attentionem et reverentiam conferat; in quibus signis quodammodo conspici-

mentis occupatio, vel saltem per illa conjectari potest. Deinde, licet ipsa interna contemplatio, aut meditatio, vel alia mentalis actio per se et in se per jurisdictionem Ecclesiasticam præcipi non possit, nihilominus potest esse materia voti, et ex vi illius posset in rigore per obedientiam præcipi, ut alibi diximus. Ordinarie vero non ita præcipitur, nec expedit propter vitandum peccati periculum; nihilominus tamen potest per modum regulæ vel consilii ordinari, quod satis est ut status perfectionis possit ad hujusmodi actus modo explicato institui et ordinari.

CAPUT VI.

UTRUM IN EVANGELICA LEGE CONSILIA A PRÆCEPTIS DISTINGUANTUR.

1. *Hæretici negant consilia distingui a præceptis in statu legis evangelicæ.*— Hæc quæstio necessario præmittenda est, ut statum perfectionis explicare valeamus; et in illa cum hæreticis nobis controversia est, quam in hoc initio expedire, et distinctionem illam, quæ fundamentalis est in hac materia, stabilire necessarium est. Hæretici ergo hujus temporis, ad evertendum religiosum statum, quem summo odio prosequuntur, negant dari in statu legis Evangelicæ consilia distincta a præceptis. Ita docuit Luther., lib. de Vit. Monast.; et Melanch., in Confess. Augustana, a. 27; et in Apolog., et in Locis communibus; et Calvinus, cujus tanta fuit audacia et impudentia, ut in lib. 4 Instit., cap. 13, sect. 2, dixerit nulli veterum in mentem venisse, Christum aliquid consuluisset, aut aliquam voculam, ut ait, emisisset, cui non sit ex necessitate obtemperandum. Et omnes antiqui hæretici, qui religiosum statum detestati sunt, in hoc etiam errore fuisse videntur, quos inferius tractando de religioso statu commemorabimus et confutabimus.

2. *Varie opinantur in hac distinctione neganda hæretici.*— Isti autem hæretici variis modis in abneganda distinctione illa opinati sunt. Nam quidam dicebant esse præcepta omnia opera, quæ nos dicimus esse tantum consilia; ut de abrenunciatione divitiarum dixit Pelagius esse in præcepto, teste Augustino, epist. 89 et 106. Et de cœlibatu dixit Tatianus, quem Encratiti et Apostolici secuti sunt, teste Augustino, hæres. 40, et Epiphani., in 64, contra quos infra suis locis dicemus. Alii e contrario opera ista, quæ nos consilii

vocamus, dicebant non esse bona, sed vel mala et detestanda, ut sentiunt novi hæretici, et prius Wicleph., articulo vigesimo primo, relato in sess. 8 Concilii Const.; vel certe esse indifferentia, et ideo nec sub præceptum, nec sub consilium cadere, ut sensisse fertur Vigilantius; vel saltem non esse opera meliora, ut propterea consulenda fuerint. Et videtur sensisse Jovinian., qui paria faciebat matrimonium et virginitatem, ut constat ex libris Hieronymi contra illum, et Aug., epist. 28 et 29, et in lib. de Hæresi.

3. *Generalia hujus erroris fundamenta.*— *Primum fundamentum.*— Hinc varia fundamenta hujus erroris colligi possunt, quæ hic tractare non possumus, ne omnia confundamus. Nam postea de singulis consiliis, et præsertim de tribus illis quæ Evangelica seu perfectionis vocantur, sigillatim omnia demonstranda sunt, utique, virginitatem, v. gr. esse bonam et meliorem, et non esse præceptam. Idemque de paupertate voluntaria, et de simili obedientia cum proportionem ostenditur. Nunc ergo generalia tantum fundamenta proponenda sunt. Primum sumitur ex aliquibus Scripturæ locis, in quibus vel omnia bona sigillatim nobis ostenduntur præcepta, vel saltem confuse sub nomine perfectionis. Nam ad Philip. 4 ait Paulus: *Quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus bonæ famæ, etc., hæc facite.* Et multa similia leguntur ad Ephes. 6, et aliis locis. At vero Christus uno verbo omnia comprehendit, præcipiens, Matth. 5: *Estote perfecti, sicut Pater vester perfectus est;* quæ perfectio omnia comprehendit, quæ sub consiliis dari possunt, eo vel maxime quod, enumeratis multis operibus quæ ad consilia pertinere posse videntur, ut est non resistere malo, et percutienti in una maxilla alteram præbere, concludit Christus: *Estote ergo perfecti.* Item, Joan. 13, ait Christus: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Et c. 15 addit: *Majorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat pro amicis suis.* Ergo hanc nobis præcepit; ergo nullus relinquitur consiliis locus.

4. *Secundum fundamentum.*— Unde secundum ac præcipuum argumentum sumunt ex eo, quod præceptum charitatis virtute complectitur omnia bona, et eo magis quo fuerint meliora; ergo omnia sunt sub præcepto; ergo nihil superest quod sub consilio tantum

esse possit. Consequentia est clara, quia quidquid ad veram charitatem et dilectionem Dei necessarium est, cadit sub præceptum; et e converso, quidquid comprehenditur sub præcepto charitatis, est necessarium ad veram et sufficientem dilectionem Dei; ergo quidquid sub præceptum dilectionis Dei virtute comprehenditur, est sub præcepto, et non tantum sub consilio. Probatur autem antecedens ex ipsa forma præcepti Mat. 22: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota mente tua, et ex omnibus viribus tuis.* Ex quibus verbis sic argumentari possumus: ad dilectionem Dei spectat bene operari propter ipsum, juxta illud 1 Cor. 13: *Charitas patiens est, benigna est, etc.*; ergo tenetur homo ex charitate bene operari, quantum potest, alioqui non diligit Deum ex toto corde, nec ex omnibus viribus; ergo etiam tenetur operari optima quæ potest, et meliori modo quo potest, quia hoc totum cadit sub *omnibus viribus, et toto corde*; ergo nihil melioris boni reliqui esse potest, quod sub consilio, et non sub præcepto sit. Et confirmatur hæc illatio ac difficultas testimonio Augustini, lib. 1 de Doct. Christ., cap. 21, dicentis: *Cum dixit, toto corde, tota mente, tota anima, nullam vitæ nostræ partem relinquit, quæ vacare debeat.* Et clarius D. Thomas 2. 2, q. 184, art. 3, dixit: *Dilectio Dei, et proximi non cadit sub præcepto secundum aliquam mensuram; ut patebit ex ipsa forma præcepti, quæ perfectionem demonstrat, cum dicit: Ex toto corde; totum enim et perfectum idem sunt.*

5. *Tertium fundamentum.* — Tertio, possumus argumentari ratione, isto modo. Opera consilii dicuntur talia respectu Dei, quia Deus ea consulit: simulque dicuntur a Catholicis opera supererogationis; sed respectu Dei nulla possunt esse opera supererogationis; ergo nec possunt ita esse opera consilii, ut non sint præcepti. Major supponitur, ut clara ex facto. Minor autem probatur ex illo Luc. 17: *Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.* Et ratione, quia nos non possumus solvere Deo quantum debemus, quia debemus illi quidquid boni habemus, et ideo quidquid reddamus illi, semper minus erit quam quod illi debemus; ergo nihil facere possumus supererogationis respectu Dei, quia supererogare est, ultra totum integrum debitum aliquid erogare. Unde probatur prior consequentia, quia opera, quæ dicuntur consilii, quantum-

vis bona vel meliora dicantur, debentur Deo propter ejus infinitam bonitatem et majora beneficia. Et confirmatur, quia ubi intervenit Dei consilium, intercedit etiam voluntas Dei, volentis ut id fiat, quod ipse consulit; ergo intercedit etiam præceptum Dei; quia præceptum Dei non est aliud quam voluntas Dei homini manifestata; nec potest homo refutare consilium Dei, nec voluntati ejus resistere sine ipsius offensione et injuria; ergo tale consilium necessario includit præceptum; non est ergo distinguendum a præcepto. Et confirmatur secundo, quia integra lex Dei seu Christi Evangelica consilia amplectitur et præcepta. Unde D. Thom. 1. 2, q. 108, art. 4, consilia ponit inter partes legis gratiæ; lex autem non complectitur, ut partes, nisi varias leges et præcepta; ergo nulla sunt consilia in illo sensu, ut omnino a præceptis condistinguantur, sed ad summum, ut a gravioribus præceptis separentur, et nihilominus ipsa sint aliqualia præcepta, quæ obligationem inducunt leviolem, et ideo consilia vocantur.

6. *Hæreticum est negare distinctionem inter consilia et præcepta.* — Probatur primo. — Nihilominus distinctio consiliorum a præceptis tam certa fide nititur, et tam expresse habetur in sacra Scriptura, et traditur ab universa Catholica Ecclesia, ut sine manifesta hæresi negari non potuerit. Hanc veritatem docuerunt omnes antiqui Theologi, et novi scriptores contra hæreticos diligenter illam demonstrarunt. Sed inter eos tam accurate et docte Card. Bellar. illam prosequitur, lib. 2 de Monach., ut nihil illi addi posse videatur. Et ideo breviter attingemus ea quæ efficaciora videntur. Primo ergo probatur ex Matt. 19, ubi Christus Dominus consilia virginitalis, seu continentiae sine conjugio, et abrenunciationis rerum temporalium, seu paupertatis præbet, et a præcepto abstinet. Nam de priori, cum Judæi intulissent: *Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere,* ipse approbat sententiam, et quasi consequens admittens, ait: *Non omnes capiunt hoc verbum, et: Qui potest capere capiat.* Et postea dicit, *esse quosdam eunuchos, qui se castraverunt propter regnum cælorum,* utique voluntarie abstinentes a conjugio, ut melius, perfectius et facilius regnum cælorum consequantur. De altero vero consilio ait Christus: *Si vis perfectus esse, vade, et vende omnia quæ habes, ubi particula, si vis perfectus esse, ostendit rem esse positam in libera et licita*

electione, absque præcepto. Nam de necessitate jam dixerat: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Verbum autem *Vade et vende omnia, etc.*, monstrat esse consilium de re simpliciter libera et utilissima, quamvis necessaria moraliter ex suppositione prioris voluntatis consequendi perfectionem, et non tantum ingrediendi perfectionem, sed etiam *habendi thesaurum in colis*, ut Christus concludit; et ita intellexerunt Christi verba Chrysost., Hieronym. et omnes Sancti, et expositores illius loci. Et Chrysost., hom. 21 in 1 ad Corin., et hom. 8 de Pœnit., et Hieron., contra Vigil., ad fin.; August., epist. 89, q. 4, ser. 61 de Temp., et 18 de Verbis Apostoli. Quibus autem modis Calvin. et alii hæretici hoc etiam testimonium corrumpant, refert et sufficienter refutat Bellar. supra; Barrad., tom. 3 Concord., lib. 5, c. 8, et ante eos Maldonatus, in citatum locum Matthæi. Item ex eodem loco solet obedientiæ consilium colligi; sed quia quoad hanc partem obscurius est illud testimonium, illud nunc omitto, quousque de voto obedientiæ disseramus.

7. *Probatur secundo.* — Secundo probatur assertio ex Paulo, 1 Cor. 7, ubi et veritatem expressis et formalibus verbis tradere, et Christi sensum explicare videtur. Sic enim ait: *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Non utique spiritu proprio, et humano, sed divino; et ideo ait: *Tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis.* Et in fine capituli iterum dicit de vidua, seu casta muliere: *Beatior erit si sic permanserit secundum meum consilium; puto autem quod et ego spiritum Dei habeam.* Evidenter ergo Paulus distinguit opus præceptum a Deo, ab opere quod Spiritus Dei consulit, et non præcipit. Et loquitur aperte de consilio spirituali, seu de re quæ et per se Deo placet, et ad spiritualem profectum utilissima est; ut evidenter ostendi potest ex toto discursu Pauli, et ex plurimis ejus verbis, et ex consensu omnium Patrum, tum ibi, tum in aliis locis, ubi vel virginitalatem suadent, vel pro illa pugnant. Ut sunt Aug., lib. de Sancta Virg., præsertim a cap. 13; Basil., lib. de Vera virg.; et Chrysost. in 5 tom., lib. de Virg., c. 27, et optime lib. 3 contra Vituperatores vitæ monasticæ, non longe a fine. Et Ambr., in lib. de Virginibus, et viduis, et aliis in libris, vel homiliis de eisdem argumentis; præsertim vero Hieronymus, in libro contra Elvidium et contra Jovinianum, et in epist. 22 ad Eustochium. Quapropter ne-

cessarium non erit fuitiles hæreticorum cavillationes, et tergiversationes ad illudendum tam evidens testimonium inventas refutare, tum quia illos copiose et efficaciter convincit Bellarminus supra, d. lib. 2, c. 9; tum quia per se improbables et incredibiles statim apparent.

8. *Probatur tertio.* — Tertio, confirmatur hoc amplius, et explicatur ex eod. Paulo, 1 Corint. 9, ubi ab illis verbis: *Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, manducandi, et bibendi,* late probat sibi fuisse licitum de Evangelio vivere, *Sicut Dominus ordinavit,* ut inferius dicit, ac proinde potuisse spiritualem curam ac sollicitudinem Ecclesiæ sustinendo, convenientem sustentationem a fidelibus accipere. Postea vero subdit: *Sed non usi sumus hac potestate;* et iterum: *Ego autem nullo horum usus sum.* Et adjungit: *Non autem scripsi hæc ut ita fiant in me, bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, non est mihi gloria, necessitas enim mihi incumbit, etc.* Ubi duo distinguit Paulus, scilicet, evangelizare, et sine temporali commodo seu corporali sustentatione ex tali munere comparato evangelizare; et utrumque supponit esse bonum; illud tamen prius esse necessitatis, quia de illo præceptum habebat; posterius autem fuisse voluntarium, quia non erat præceptum. Et quod fuit consilium, declarat illis verbis: *Bonum est mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, non est mihi gloria, necessitas enim mihi incumbit.* Ubi nomine gloriæ, intelligit peculiarem laudem et coronam, quam is meretur apud Deum, qui non solum præcepta implet, sed aliquid boni, ultra id quod præceptum est, facere studet, ut recte ibi exposuit Chrys., hom. 22, objiciens: *Quid dicis, dic, quæso? Si evangelizas, non est tibi gloriatio, sed si sine sumptu posueris Evangelium; est ergo hoc illo majus.* Et respondet, *nequaquam,* sed aliunde aliquid habet amplius: *Quoniam istud quidem est præceptum, hoc autem recte quidem fit, sed procedit a nostro libero arbitrio. Nam quæ fiunt quidem supra mandatum, ex ipso habent multam mercedem; quæ autem fiunt ex mandato, non tantam.* Et inferius ait, eum, qui fecit id tantum quod jussum est, habere mercedem, *sed non qualem is qui e suo liberaliter largitus, et præceptum superavit.* Et hunc sensum declarat ex aliis Christi verbis, Luc. 17: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus; quæ debui-*

mus facere, fecimus. Ubi etiam dicitur servus inutilis, qui tantum facit quod præceptum est, non quia nihil mereatur, sed quia non mereatur illam gratiam, et præmii cumulum, quam is, qui ultra omnia, quæ præcepta sibi fuerant, ex peculiari Domini benevolentia, aliant, quid in ejus obsequium facit. Quem sensum verborum Domini docte et acute explicat Maldonatus, Lucæ 17, nec minus erudite confirmat Barradas, tom. 3 Concordia, cap. 9. Ex utroque ergo loco recte colligitur, esse quædam opera quæ non fiunt sine gloria, et posunt non fieri sine culpa; ideoque si fiant, digna esse præmio, non tamen supplicio, si non fiant, ut dixit Bernardus, lib. de Præcepto et dispens., cap. 19. Talia ergo sunt opera consiliorum. Nam opera præceptorum ita sunt digna præmio, ut eorum ommissio digna sit supplicio.

9. *Probatur quarto.*—Unde possumus quarto in testem hujus veritatis adducere D. Petrum, Act. 5, dicentem ad Ananiam, qui de pretio agri jam Deo oblatus ac promissi fraudaverat: *Nonne manens tibi manebat, et venundatum in tua erat potestate?* id est, nonne tuum erat, et potuisses de illo tuo arbitrio disponere, et non illud consecrare Deo? Nam ex illis verbis manifeste colligitur, offerre seu vovere res suas Deo, non fuisse opus præcepti, sed voluntarium ac supererogationis, quamvis ex illo orta fuerit obligatio non fraudandi aliquid de re Deo oblata. Ergo distinguit ibi Petrus opus consilii ab opere præcepti. Nam consilii est vovere, præcepti autem votum fideliter implere. Ita intellexit locum illum ibi Chrys., hom. 12, et sumitur ex aliis Patribus, quos adnotavi l. 4 de Vot., c. 21, n. 8. Unde potest hoc testimonium aliis confirmari, in quibus votum consulitur, ejus autem impletio præcipitur; ut Psalm. 75: *Vovete, et reddite.* Nam *primum verbum ad consilium, secundum ad imperium refertur*, ut dixit Innocentius III, in c. *Magnæ*, de Vot.

10. *Probatur quinto.*—Quinto, addere possumus testimonia Patrum, ex quibus multa jam tetigimus expendendo Scripturæ testimonia, et alia inferius tractando de antiquitate et origine status religiosi afferemus. Nam communiter Patres consilia distinguunt a præceptis, tractando de statu religioso, aut de virginitate et paupertate. Alia etiam adducit Bellar., d. lib. 2, c. 11. Ex quibus notandus est locus Nazianz., orat. 3, alias 1, contra Julian., versus finem, § *Ad hæc*, ubi opera consilii et præcepti his verbis distin-

guit: *In legibus nostris alia parendi necessitatem imponunt, nec sine periculo prætermitti possunt; alia non necessitate constringunt, sed in arbitrio et potestate posita sunt; ac proinde hanc rationem habent, ut qui ea custodierint, honore et præmiis afficiantur; qui autem minus ea expleverint, nihil periculi pertimescant.* Et Origenes, lib. 10 in epist. ad Rom., c. 13, in fine: *Idcirco præcepta donantur, ut delicta persolvamus, juxta illud Luc. 17: Quod debui- mus facere, fecimus. Ea vero quæ supra debui- tum facimus non facimus ex præceptis.* Ponitque exemplum de virginitate, locumque Pauli 1 Corint. 7 adducit. Expressius Augustinus, in Enchir., cap. 121, distinguit quædam, quæ mandat Deus, et alia, quæ non jubentur, sed speciali consilio monentur. Et serm. 61: *Aliud est consilium, aliud est præceptum.* Et exempla consiliorum ponit, *virginitatem servare, a vino et carnibus abstinere, omnia vendere, et pauperibus erogare.* Et subdit: *Consilium qui libenter audierit et fecerit, majorem habebit gloriam; qui vero præceptum non impleverit, nisi poenitentiam egerit, non evadet penam.* Et solvendo argumenta, alia insinuabimus.

CAPUT VII.

RATIONE VERITAS CATHOLICA PROBATUR.

1. *Præceptum et consilium de bono opere esse debet.* — *Consilium de opere indifferenti dari nequit.* — *Prima ratio.* — Priusquam rationem conficiam, suppono consilium in hoc convenire cum præcepto, quod esse debet de opere bono. Quod est per se notum, quia malum non consulitur, sed prohibetur, unde nec potest consilium esse de opere prohibito. Quia quod prohibetur, vel supponitur malum, vel ipsa prohibitione malum fit. Nec etiam potest opus indifferens, ut tale est, consuli; quia sic factum, vel est malum, vel inutile; de quo prudens consilium, quale est divinum, non datur; si autem sumatur ut utile ad bonum finem, jam sub bono opere comprehenditur. Hoc ergo supposito, ratio formatur. Quia non omnia opera bona sunt nobis præcepta; ergo aliqua esse poterunt, et revera sunt sub consilio. Antecedens videtur per se evidens, et inductione notissimum; non enim orare, aut facere eleemosynam, aut Missam audire, et quidquid simile est, semper est in præcepto.

2. *Confirmatur et declaratur ratio facta.* — Potest imprimis declarari ex natura præcepti

affirmativi, de cujus ratione est ut non obliget pro semper. Nam prior obligatio sæpe repugnantiam et contradictionem involveret. Etenim, si præceptum affirmativum obligaret pro semper, omnia sic obligarent; unde omnia præcepta affirmativa simul obligarent, et pro eodem tempore, et ita seipsa impedirent, et observationem suam impossibilem facerent. Unumquodque ergo obligat pro suo tempore, et consequenter fieri potest ut pro aliquo tempore nullum obliget. Tunc ergo poterit homo facere opus bonum non præceptum. Deinde etiam possunt esse aliquæ actiones bonæ, quæ per se nunquam præcipiantur; quia nec ad Dei amorem vel honorem, nec ad proprium vel proximorum commodum necessariae sunt. Quod idem cum omissionibus, ut abstinendi a vino, vel a carnibus; vel quod Paulus dixit, 1 Cor. 7: *Bonum est homini mulierem non tangere;* hoc enim non invenitur absolute prohibitum, seu, quod idem est, negatio illa nullibi est præcepta.

3. *Confirmatur.* — Denique ratione probatur illud antecedens; quia si omnia bona opera essent præcepta, vel illud esset naturali lege sola, vel adjuncta positiva divina, vel humana; neutrum dici potest; ergo. Probatur minor quoad priorem partem; quia non solum non dicitur naturalis ratio talem multitudinem præceptorum; verum potius dicitur multa esse opera non præcepta, quæ secundum rectam rationem fieri possunt, ut est per se evidens et notum. Et si hæretici hoc ignorare fingunt, tanquam obeæcati dura pertinacia relinquendi sunt, ut respondendo ad secundum eorum fundamentum dicetur. Unde notanda est differentia inter bona et mala opera, seu inter præcepta naturalia affirmativa et negativa. Quod lex naturalis prohibet omnia mala opera, non vero præcipit omnia bona, quia evitare malum quodcumque necessarium est ad bonos mores; nam malum ex quocumque defectu; facere autem definitum bonum, non est semper necessarium. Nam, licet ex priori obligatione negativa nunquam peccandi sequatur affirmativa operandi bene, illa nec est simpliciter absoluta, sed conditionata, si aliquid libere operandum sit; vel, licet admittatur absoluta obligatio semper bene operandi, et vitandi otium. Nam in hoc sensu videtur dixisse Ambros., Luc. 17, vers. *Quis autem: Nec in te patitur Dominus unius usum esse operis; quia dum vivimus, debemus*

semper operari, et consequenter bene operari. Nihilominus illa obligatio de se non est ad certum opus bonum, quod in unoquoque tempore ex necessitate faciendum sit; sed est generalis obligatio faciendi bonum, cum aliquid agendum sit, quæ obligatio per opera bona simpliciter non præcepta impleri potest. Ergo ex vi juris naturalis non omnia bona opera sub præcepto cadunt.

4. *Lex positiva, nec humana, nec divina, præcipit omnia opera bona.* — Nec minus evidens est altera pars subsumptæ propositionis de jure positivo. Nam si sermo sit de humano, nec de facto inveniuntur tot leges ecclesiasticæ, vel civiles, nec ipsi hæretici illas admittunt; nec etiam humano magistratui tanta potestas concessa est ad gravandos nimium subditos legum multitudine ultra vires eorum, ut ex tractatu de Legibus constat. Loquendo vero de jure divino positivo, posset quidem Deus, si summo rigore cum hominibus agere voluisset, ab eis singula bona opera præcepto positivo exigere. Quamvis enim omnia opera non potuerint collective præcipi pro singulis temporibus vel præceptis, quia præcepta dari non possunt de rebus impossibilibus, et talis obligatio esset de re simpliciter impossibili et repugnante, nihilominus posset Deus distributive præcipere omnia opera, quæ in toto discursu vitæ homo facere potest, præscribendo pro singulis vitæ temporibus ac momentis actiones bonas in illis faciendas, et de illis imponere præcepta, determinando tempus et modum, cæterasque circumstantias, si vellet. Quia, licet sit impossibile homini per naturam hoc implere, non esset tamen impossibile per gratiam, quam Deus conferre posset, et ut supremus dominus totum hoc onus præceptorum imponere.

5. *Impossibile est Deum omnia bona præcipere.* — Nihilominus tamen de facto certum est, Deum hoc non fecisse non solum in lege gratiæ, in qua pauca sunt præcepta divina positiva, verum etiam nec in lege veteri, quæ pluribus præceptis homines oneravit, ut ex tenore ejus constat. Unde in Levit., c. 7, et alias, legimus aliqua sacrificia et oblationes fuisse spontaneas, et alia ex voto, et quasi lege, propria voluntate sibi imposita; et aliquas etiam festivitates fuisse ex lege positiva humana. Immo, licet dixerimus, secundum absolutam potentiam et dominationem, potuisse Deum id facere, nihilominus, adjuncta divina sapientia et prudentia, sine timore